

Het getreiter van

door GUIDO VAN DEN BERG

DANIËL Lincocheoll heeft er zin in. Enthousiast vertelt hij dat er nog wel de nodige problemen te overwinnen zijn, maar met wat geld uit Duitsland zal er binnenkort een molen worden gebouwd, die door middel van waterkracht energie zal leveren voor het malen van koren. "Dat betekent dat de boeren hier direct hun tarwe kunnen laten malen," zegt hij, en hij neemt een flinke teug uit zijn glas chicha, een soort cider, te drinken met vele schepjes suiker en wat meel. "Immers," vervolgt hij, "nu moeten ze met hun ossewagens wel 35 kilometer lang door de modder ploeteren om de oogst weg te brengen, en als het heeft geregend is dat geen pretje."

Daniël is Mapuche-indiaan en keuterboer. Hij woont in Ranintulelfu, een gehucht tussen twee meren in het middenzuiden van Chili. Het landschap is van een adembenemende schoonheid. De zon schittert in de verte op besneeuwde bergtoppen. Niet ver van de plek waar Daniël woont vergapen Europese en Amerikaanse rugzaktoeristen zich aan de vergezichten: het ene meer biedt een nog mooier perspectief dan het andere en op de zwarte kiezelstranden kun je gemakkelijk op je brandertje een kop koffie zetten. Maar waar de toeristen komen, houdt ook het asfalt op en beginnen de karrespooren.

Het terrein waar de indianen wonen is zo heuvelachtig, dat grootschalige landbouw onmogelijk is en de Mapuches lijken er dan ook veroordeeld tot een karig en marginaal bestaan. De Mapuche-indianen, een paar honderdduizend in getal, zijn de belangrijkste inheemse bevolkingsgroep van Chili. Anders dan in het geval van alle andere groepen indianen in Latijns-Amerika lukte het de Spaanse veroveraars van de zestiende en zeventiende eeuw maar niet om de Mapuches er geheel onder te krijgen. Weliswaar werden zeer veel indianen in noord- en centraal Chili als slaven tewerkgesteld in de goudmijnen, en moesten zij zich later de wredeheden van de grootgrondbezitters laten welgevalen, in het zuiden van Chili, ten zuiden van de Bio-Bio rivier, bleven de Mapuches heer en meester in hun eigen gebied.

De kunst van het paardrijden hadden zij van de koloniale indringers afgekeken en mede dank zij deze bedrevenheid werden nieuwe Spaanse nederzettingen ten zuiden van de Bio-Bio rivier met de regelmaat van de klok met de grond gelijk gemaakt. De Mapuches in het zuiden van Chili wis-

Een bonte stoet van indianen, pygmeeën, bergbewoners en andere inheemse volken zal volgende week in Den Haag de derde vergadering van de Unpo bijwonen. Unpo staat voor Unrepresented Nations and Peoples Organizations en betekent zoveel als 'organisatie van volken die geen officiële status hebben'. De Unpo werd in februari 1991 in het Vredespaleis in Den Haag opgericht. Het biedt een platform voor die volken, die in hun eigen land gediscrimineerd of onderdrukt worden. De organisatie is nog klein en wordt lang niet door iedereen serieus genomen. Velen zijn immers bang voor herlevend nationalisme en dat leidt maar weer tot nieuwe conflicten, zo is de redenering.

Ook aanwezig op de Unpo-conferentie is een delegatie van Mapuche-indianen uit Chili. Dit volk streed eeuwenlang tegen de Spanjaarden, ging in het onafhankelijke Chili gebukt onder minachting en discriminatie en omdat het toch maar een volk van machteloze keuterboertjes was, werd het tijdens de dictatuur van generaal Pinochet ook nog eens geconfronteerd met landonteigeningen. Maar nu gloort er hoop. Pinochet, hoewel nog altijd opperbevelhebber van het leger, zit knarsetandend in de kazerne. En Patricio Aylwin, de huidige president is de indianen gunstig gezind. Er is zelfs een wet in de maak, die de exclusieve rechten van de inheemse volken in Chili moet waarborgen.

stropdas draagt en zo niet, dan ben je arm of Mapuche-indiaan. "Het had dan ook best een beetje een revolutionaire betekenis," zegt Quilaman, "als je op al die congressen de Mapuches in hun poncho's naast de politici zag zitten."

Het samenwerkingsverband van inheemse volken kreeg als Speciaal Comité van Inheemse Volken (CEPI) een officiële status en werd een orgaan waarin tien leden van de regering en dertien vertegenwoordigers van inheemse volken zitting hebben. Het begon aan de tijdroven: de klus een wet voor te bereiden, die de rechten van de inheemse volken moet garanderen, een wet die in de wandelgangen de Ley Indigena (Inheemse Wet) wordt genoemd.

"Het belang van de wet," aldus Camilo Quilaman, "ligt in het feit dat de volken nu zelf, via hun vertegenwoordigers, in een regeringsorgaan participeren en in de

Mapuche-indianen zijn niet meer zo gesteld op

ding van de Consejo de Todas las Tierras (Raad van al het Land). Deze raad neemt 1881, het jaar waarin de Mapuche-indianen hun onafhankelijkheid op moesten geven, als uitgangspunt en streeft naar een vorm van autonomie voor de Mapuches. Leden van de Consejo hebben in de afgelopen tijd regelmatig stukken land bezet, of, in hun eigen woorden, stukken land terugveroverd met als gevolg dat er op dit moment zo'n honderdtwintig processen tegen Consejo-leden lopen.

Terwijl aan de gevel van het kantoortje de onafhankelijke Mapuche-vlag wappert, kiest Manuel Santander Werken, publiciteitsmedewerker van de Consejo, zijn woorden zorgvuldig. "Als idee vinden wij de Ley Indigena ook positief," zegt hij bedachtzaam, "wanneer dat betekent dat de fundamentele rechten van de Mapuches worden erkend, maar de wet gaat lang niet ver genoeg, hij staat geen eigen bijdragen van het volk, de armoe-

meester in hun eigen gebied.

De kunst van het paardrijden hadden zij van de koloniale indringers afgekeken en mede dank zij deze bedrevenheid werden nieuwe Spaanse nederzettingen ten zuiden van de Bio-Bio rivier met de regelmaat van de klok met de grond gelijk gemaakt. De Mapuches in het zuiden van Chili wisten zo hun eigen onafhankelijkheid te bewaren, totdat in 1881 ook voor hen het doek viel. Ook zij zouden nu voortaan de zelfde weg moeten gaan als hun lotgenoten in de rest van Latijns-Amerika: een marginaal bestaan als keuterboer op het platteland, met honger en armoede als dagelijkse metgezel, of een leven als straathandelaar, bakkersknecht, dienstmeisje of prostituée in de grote steden, met discriminatie en minachting als vaste bijkomstigheid.

Extra moeilijk was de periode-Pinochet voor de Mapuches. De landbouwhervorming, ingezet in de jaren zestig en met kracht ter hand genomen in de periode-Allende (1970-1973), werd teruggedraaid tijdens de dictatuur van Augusto Pinochet, de generaal die drie jaar geleden als staatshoofd aftrad, maar als opperbevelhebber van het leger nog altijd veel macht heeft in het Chili van vandaag.

"Pinochet wilde de eigendomsrechten regelen," zegt Camilo Quilaman, een bekend Mapuche-leider en lid van CEPI (Speciaal Comité van Inheemse Volken), een onlangs gecreëerd orgaan waarin zowel leden van de regering als vertegenwoordigers van alle oorspronkelijke Chileense volken zitting hebben, en hij vervolgt: "daardoor ontstond er veel onrust onder de Mapuches, je kunt rustig van een crisis spreken. Hoe kan een Mapuche-boer, die generaties lang op zijn stukje land geboerd heeft, plotseling eigendomspapieren te voorschijn toveren?"

Uit de protestacties, die volgden op de plannen van de regering-Pinochet, kwam na jaren van organiseren, discussiëren en vergaderen een samenwerkingsverband tot stand van diverse groepen, niet alleen van de Mapuche-indianen, maar ook van bij voorbeeld de Rapa Nui van Paaseiland en de Aymara-indianen uit het noorden van Chili. Het proces waarin dit samenwerkingsverband tot stand kwam, liep ongeveer parallel met het voorzichtige democratiseringsproces in de Chileense politiek aan het einde van de jaren tachtig.

Patricio Aylwin

Op 1 december 1989 besloot het samenwerkingsverband de kandidatuur te steunen van Patricio Aylwin, op dat moment presidentskandidaat van de Concertación Democrática, het verbond van centrum-links en centrum-rechts in de politiek dat de terugkeer naar een democratisch Chili aan het voorbereiden was. De christendemocraat Aylwin, die op zijn beurt beloofde zich te zullen inzetten voor de rechten van de inheemse volken, zoals verwoord door het samenwerkingsverband, werd op 10 maart 1990 als president van Chili geïnstalleerd. "Er lopen politici in Santiago rond," zegt Camilo Quilaman glimlachend, die knarsetandend beweren dat Aylwin president is geworden dankzij de extra steun van de indianen."

Een ogenschijnlijk oppervlakkige opmerking, maar wie maar een uurtje in Santiago rondloopt weet dat je in Chili alleen maar meetelt als je een pak met

rechten van de inheemse volken moet garanderen, een wet die in de wandelgangen de Ley Indígena (Inheemse Wet) wordt genoemd.

"Het belang van de wet," aldus Camilo Quilaman, "ligt in het feit dat de volken nu zelf, via hun vertegenwoordigers, in een regeringsorgaan participeren en in de tweede plaats kunnen de volken gaan rekenen op de hulp en het advies van een officiële instantie, zonder dat ze die nu direct hoeven te gaan wantrouwen."

Het was de bedoeling dat de wet in oktober vorig jaar door het Chileense parlement gelooft zou worden, maar dat is nog niet gebeurd. Camilo Quilaman gelooft wat dat betreft niet in kwade opzet, het is een nogal complexe materie, zegt hij. Radicaal tegengesteld aan de houding van samenwerking en verzoening en de politiek van integratie, zoals verwoord door mensen als Quilaman, staat de hou-

teitsmedewerker van de Consejo, zijn woorden zorgvuldig. "Als idee vinden wij de Ley Indígena ook positief," zegt hij bedachtzaam, "wanneer dat betekent dat de fundamentele rechten van de Mapuches worden erkend, maar de wet gaat lang niet ver genoeg, hij staat geen eigen ontwikkeling toe van het volk, de armoede zal blijven. Wij verloren in 1881 de controle over ons eigen volk. Wij willen nu een herwaardering van ons eigen Mapuche-volk, van onze eigen waarden, onze eigen filosofie, onze eigen religiositeit. Wij willen een dekolonisatie van ons eigen volk en streven naar een vorm van zelfbeschikking."

Het woord onafhankelijkheid valt niet tijdens het interview, maar de eigen Mapuche-vlag is volgens Werken erg belangrijk: "De vlag is een symbool, een uitdrukking van onze eigenheid. De Mapuches

EENS LEIDEN wij een leven zonder coupons. Het was een vriendelijk leven, rustig, misschien wat slaperig, toegegeven, maar als je slaapt, mis je niet wat jou in het wakende leven als onmisbaar wordt aangeprezen.

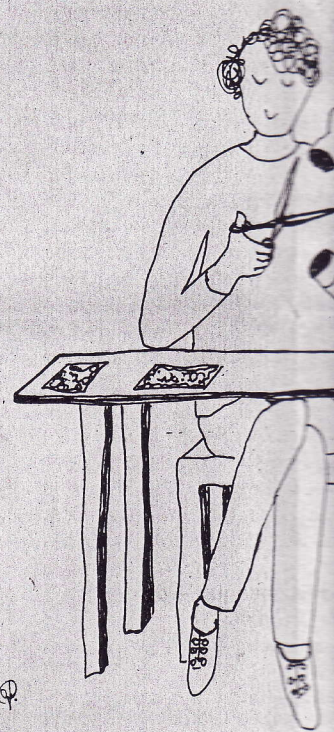
In de Verenigde Staten, waar volgens het cliché tijd en geld heftig met elkaar overhoop liggen, is de coupon even sterk ingeburgerd als het volkslied. Terwijl de hospita ons de tijdelijke woning toonde, zag ik op de keukentafel een stapel kranten en folders liggen. Ik dacht dat onze voorgangers vergeten waren de rommel weg te gooien. Toen ik de papiermassa wilde dumpen, slaakte zij een kreet van ontzetting. "Die dingen zijn duizendjes waard!" En ze introduceerde ons in de wereld van de coupon. Ik begreep er weinig van, behalve dat het om Mickey Mouse-geld ging. De uitvinder van de zelfverzonnen waardepapieren moet een of andere directeur zijn die als jongetje in de heilige overtuiging verkeerde dat achter zijn kikkergestalte een betoverde prins school.

Al gauw merkten we dat het nepgeld een beperkte looptijd had. Kwamen we een schitterende aanbieding tegen dan was die net afgelopen. Wat hadden we een spijt! Verder stelde de desbetreffende winkel zelf vast tot hoe laag de waarde van een produkt werd teruggebracht en bovendien om welk produkt het ging. Ook al had je het niet meteen nodig, je draaide toch even je hoofd om als je erlangs liep. Kortom, het couponsysteem is onaantrekkelijk en frustrerend omdat je er telkens net naast zit. En tegelijkertijd zaait het twijfel over de net gemiste kans, zodat de zwakke ziel in verzoeking komt, zozeer dat vroeg of laat de verslaving toeslaat. Is het niet heerlijk om tot de prijswinnaars te horen? Stem dus je koopgedrag af op wat Mickey Mouse voorschrijft.

Per week is de totale uitgifte van fopspeengeld zo dik als een telefoonboek. Het kost uren om dubbeltsjes en kwartjes uit te sparen, maar we hebben in ieder geval de bevrediging dat wij het kapitalisme in onze zak hebben en niet andersom. Dat betekent dat er kilo's geestelijke energie wordt gestoken in het uit kranten knippen van hoekjes en stripjes, en het vergelijken van prijzen die zo frequent wisselen dat je een dagtaak hebt om er achter te komen waar je op welke dag het beste je brood kunt halen. De mensen knippen zich een ongeluk.

Een sportwinkel hield uitverkoop. Tennisrackets vlogen voor de helft van de prijs weg. 'Nu of nooit!' Ik griste er een uit een bak en wilde snel afrekenen, bang dat de winkeleigenaar zich zou bedenken en alsnog de volle prijs ging berekenen.

AMERIKA Coups

"Hallo, wat een prachtige dag is niet?"

"Reken maar dat ik dat ook vrijlijk hebt."

"Het kan niet beter."

"Nee inderdaad, en het is elke Handel kan niet bedreven worden aan het weer. Het is eerder af te tasten of de tegenstander heeft."

"En, wat kan ik voor u doen?"

"Ik wilde graag dit tennistrack"

"Nou, dat is zeker geen slechter dan zie ik zo. Heeft u een couIk zakte door de grond. Zie je der het gras zat!

"Coupon? Eh, hoezo?"

n Pinochet voorbij

zo gesteld op hulpverleners

FOTO HANNES WALLRAFFEN / HOLLANDSE HOOGTE

Tierras neemt e-india- moesten ft naar Mapu- n in de and be- tukken dat er tig pro-

toortje appert, publici- jo, zijn den wij zegt hij ent dat Mapu- et gaat n eigen armoe-

worden overal gediscrimineerd. Wat wij willen met die vlag is dat de arme Mapuche-studenten, de vissers en de boeren nu met trots kunnen zeggen: hier zijn wij, de Mapuches. En de Chilenen moeten zo tot het besef en de erkenning komen van het bestaan van het Mapuche-volk. Door de mobilisatie van onze mensen en door discussie met de Chilenen moet er zo een situatie kunnen ontstaan, waarin wij, de Mapuches, als volk onze zelfstandigheid moeten kunnen bewaren en verdedigen."

Buitenlanders

De gewone Chilenen in de stad Temuco, de provinciehoofdstad van het district Araucania, waar de meeste Mapuches wonen, halen doorgaans de schouders op als je hen een vraag stelt over de Mapuche-indianen. "Ach, al die aandacht van buitenlanders voor die arme indianen slaat toch nergens op," schampert een oudere

gelijk te geven. "Het is jullie belangstelling voor het exotische, het andere, laten we zeggen het decoratieve dat jullie hier naar toe brengt. Je hebt de gewone, ellendige armoe die je overal tegenkomt, maar bij de Mapuches is er ook sprake van culturele en historische problemen."

Pinto omschrijft zijn krant als een apolitieke regionale krant die openstaat voor alle meningen. Een vluchtige blik op de schreeuwende koppen leert dat we hier in het land van Pinochet niet met de meest serieuze krant te maken hebben, maar Pinto is genuanceerd en nuchter in zijn oordeel. Hij omschrijft Araucanía als de armste provincie van Chili met de grootste concentratie armoede, alcoholisme en prostitutie. De regio leent zich evenwel bij uitstek voor toeristische ontwikkeling.

Zou daar niet meer in geïnvesteerd moeten worden, en zouden de Mapuches daar niet van kunnen profiteren? Pinto: "Het ontbreekt in Chili aan een regerings-

zijn dan de tegenkrachten." Pinto denkt verder dat de wet een goede stap is in de richting van de integratie van het Mapuche-volk in de Chileense maatschappij: een proces van integratie door middel van onderwijs en ontwikkeling.

Integratie is het woord dat ook veelvuldig valt tijdens een gesprek met Ariël Burgos Saavedra, directeur van het Fundación Instituto Indígena (Stichting Inheems Instituut), een R.K. organisatie die zich al sinds 1962 op pastoraal en onderwijskundig gebied bezighoudt met de Mapuche-indianen. "De kerk volgde vroeger een politiek van integratie ten opzichte van de Mapuches zonder er veel over na te denken," aldus Saavedra, "maar je zou toch kunnen stellen dat die politiek haaks stond op de assimilatie-politiek van de staat."

De rooms-katholieke kerk heeft in Chili over het algemeen een goede naam als het gaat om de bescherming van mensenrechten ten tijde van de periode-Pinochet en toen aan het einde van de jaren zeventig de landhervorming werd teruggedraaid, bleek het Instituto vaak een mogelijkheid te bieden aan de Mapuches om zich te organiseren, zo blijkt uit de woorden van Saavedra, "en dat kwam dan vooral ook omdat de bisschop een sociaal bewogen mens was," zo voegt hij er nog aan toe. "Het gaat om de verwaardiging van de Mapuche als mens en dus ook om de erkenning van zijn eigen, unieke oorsprong."

Saavedra noemt als praktisch voorbeeld een huishoudschool voor Mapuche-meisjes in Chol-Chol waar intercultureel onderwijs wordt gegeven. Weliswaar worden op deze

school de vakken in het Spaans onderwezen en niet in het Mapudungun, de taal van het Mapuche-volk, maar dit heeft ook een praktische oorzaak, omdat lang niet iedereen het Mapudungun meer geheel meester is. Het Mapudungun wordt op de huishoudschool wel als taal apart onderwezen. Enig in zijn soort is een technische school in Nueva Imperial, waar alle leraren tweetalig zijn en dus ook in het Mapudungun onderwijs geven. Deze school is overigens gesticht op initiatief van een gematigd linkse Mapuche-organisatie waar mensen als Camilo Quilaman uit zijn voortgekomen.

Het verliezen van de kennis van de eigen taal is een dilemma voor veel Mapuches. "Om vooruit te komen moet je nu eenmaal Spaans kennen," zegt Quilaman, maar hij benadrukt wel dat veel Mapuches nu de waarde van hun eigen taal beginnen in te zien. Maar is de taal nu echt langzaam aan het verdwijnen, of hoort de schrijver van dit artikel alleen

zijn
n wij
t hij
t dat
t dat
apu-
gaat
igen
noe-
1 de
illen
Ma-
onze
iteit.
s ei-
van
niet
Ma-
ang-
druk-
ches

De gewone Chilenen in de stad Temuco, de provinciehoofdstad van het district Araucania, waar de meeste Mapuches wonen, halen doorgaans de schouders op als je hen een vraag stelt over de Mapuche-indianen. "Ach, al die aandacht van buitenlanders voor die arme indianen bluit toch nergens op," schampert een oudere journalist tegen mij in café Estambul, het café in Temuco dat als trefplaats geldt voor het plaatselijke journalistenvolkje, en hij gaat verder: "Ga naar Santiago man, daar vind je allemaal straatarme mensen die niks, maar dan ook helemaal niks hebben. De Mapuches zijn niet rijk, dat is waar, maar ze hebben in ieder geval hun stukje land, hun twee ossen, soms een paard en een hut om in te wonen."

Narco Antonio Pinto, hoofdredacteur van El Dirio Austral (De Zuidelijke Krant) lijkt de oudere journalist wel een beetje

armste provincie van Chili met de grootste concentratie armoede, alcoholisme en prostitutie. De regio leent zich evenwel bij uitstek voor toeristische ontwikkeling.

Zou daar niet meer in geïnvesteerd moeten worden, en zouden de Mapuches daar niet van kunnen profiteren? Pinto: "Het ontbreekt in Chili aan een regeringspolitiek voor toeristische ontwikkeling en ik denk dat als er meer in het toerisme geïnvesteerd zou worden, de Mapuche daar nauwelijks van zou profiteren, of het zouden van die kleine baantjes moeten zijn. Nee, de Mapuche is hoogstens decoratief in het landschap." Pinto is verder vrij positief over de Ley Indígena. "Het belangrijkste is dat de wil nu duidelijk aanwezig is om over het onderwerp te praten," zegt de hoofdredacteur terwijl hij weer een sigaret opsteekt, "en ik geloof dat de krachten ten gunste van de wet sterker

Het verliezen van de kennis van de eigen taal is een dilemma voor veel Mapuches. "Om vooruit te komen moet je nu eenmaal Spaans kennen," zegt Quilaman, maar hij benadrukt wel dat veel Mapuches nu de waarde van hun eigen taal beginnen in te zien. Maar is de taal nu echt langzaam aan het verdwijnen, of hoort de schrijver van dit artikel alleen geen Mapudungun omdat, zoals alle Mapuches hem verzekeren, zij direct in het Spaans overgaan als er een huinca, een niet-Mapuche, in de buurt is?

Op een bijeenkomst van een stuk of zeven Mapuche-studenten, van wie er drie interculturele pedagogie studeren, blijkt dat de meesten het Mapudungun hooguit passief beheersen. Een studente onderwijst het Mapudungun op een internaat. Nadrukkelijk stellen de studenten dat het moeilijk is om je als Mapuche te manifesteren, en het gebruik van het Mapudungun in de Chileense maatschappij is dan ook niet aan de orde. De studenten klagen over discriminatie en flauwe opmerkingen van professoren als "dat zal de Mapuche toch wel niet begrijpen."

Het wantrouwen van de Mapuches ten opzichte van Chilenen en buitenlanders is betrekkelijk groot. Goedbedoelende buitenlandse ontwikkelingswerkers worden met argusogen bekeken. Chili is een ideaal ontwikkelingsland, simpelweg omdat het in vergelijking met bijvoorbeeld een doorsnee Afrikaans land een prima infrastructuur heeft. Maar de Mapuches lijken al die komende en gaande hulpverleners een beetje zat te zijn.

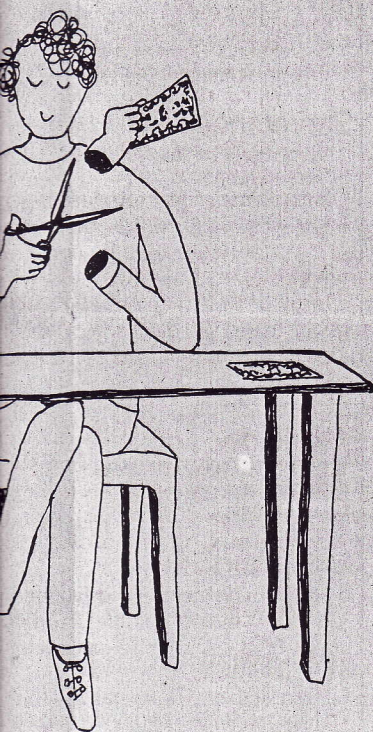
Pech

Op weg naar een dorpje in de hoge bergen van de Andes blijft de auto van de periodista steken in de blubber; geen wonder met al die smeltende sneeuw om je heen. De Mapuche-gids verdwijnt in de eindeloze vlakke, op zoek naar hulp. Ik gooi een oud regenjack onder het voorwiel, in de hoop dat de banden wat meer grip kunnen krijgen. Helaas, het wiel blijft in de ruimte ronddraaien. Vanuit de verte verschijnt een ossekar. Natuurlijk wil de Mapuche de auto er wel even uittrekken en in een mum van tijd hebben de ossen het karwei geklaard. En wat meneer hier dan wel komt doen? Meneer is periodista? Het gezicht verstrakt. Periodistas hebben ze hier genoeg gezien, en die lui van die organisaties nog meer. Die komen hier in hun jeeps aanrijden, stellen je honderd vragen, doen beloftes en daarna hoor je nooit meer iets. Nee, alleen met wat geld van een westerse ambassade is hier onlangs een schooltje gebouwd; dat was voor 't eerst dat er echt eens iets gebeurde. Als de Mapuche-gids is teruggekeerd kalmeert de man een beetje en vraagt om een sigaret. Jammer, die zijn op. Een andere vraag dan: dat jack, zou hij dat mogen hebben? Hij wijst op een stukje blauw dat uit de modder steekt. Natuurlijk mag hij dat hebben en hij trekt het jack zorgvuldig uit de bruine drek.

We nemen afscheid en kijken onder het wegrijden nog even achterom. Ik zie de Mapuche met zijn ossekar langzaam in de verte verdwijnen. Aan één van de ossehoorns bungelt een stukje blubberig textiel. Het regenjack. Dat kan in de koude bergen van de Andes nog uitstekend van pas komen.

IKAMANIA

oupon

ILLUSTRATIE FLOOR VAN LEEUWEN

"In het stadsblad van vandaag staan coupons voor al onze afgeprijsde artikelen, omdat het de laatste dag van de uitverkoop is."

"O, jee. Wat scheelt me dat?"

"Een derde van deze uitverkoopprijs. Heeft u die krant nog?"

"Ik geloof het wel."

"Anders heb ik er hier wel een onder de toonbank liggen, maar die kan ik u niet meteen geven, dat begrijpt u. Ik kan wel het racket achter me neerleggen en het voor u vasthouden. Als u dan intussen naar huis gaat en met de coupon terugkomt dan krijgt u alsnog de extra korting."

Een uur later kreeg ik het racket voor vijftig dollar in plaats van voor de officiële honderdvijftig dollar. Toen ik een week later weer in de buurt van dit winkelcentrum was, liep ik even bij de sportzaak binnen. Geen uitverkoop en het racket hing er inderdaad voor honderdvijftig dollar.

Dat betekent dat je dus minimaal en voortdurend honderd dollar te veel betaalt: op die vijftig dollar wordt nog winst gemaakt. En dat geldt niet alleen in deze winkel, maar overal.

We waren onze hospita dus erg dankbaar dat ze ons blikveld had verruimd en vroegen haar mee uit eten. Gelukkig wist zij een prima, nieuw soort barbecue: Mongools. In dit zelfbedieningsrestaurant wierp ze zich op als kenner van Mongools eten, beval de diepgevroren meerval aan en liet zich misprijzend uit over eveneens diepgevroren garnalen.

Omdat wij haar hadden uitgenodigd liep ik naar de kassa om af te rekenen. De cassière vroeg of ik ook coupons had. Op dat moment drong onze hospita naar voren en propte wat kranteknipsels in mijn hand: coupons voor deze Mongolian BBQ. In het schaarse licht ontwaarde ik de condities. De bonnen golden precies voor die gerechten die ze ons had laten kiezen.

Ik keek op. Ze knipoogde. De cassière nam de knipsels in ontvangst met een verraste lach alsof ze maandenlang op deze waardepapieren had zitten wachten. Alsof ik een kikker was en als ze mij zou kussen...

Binnenkort kunnen we verschoond blijven van ongewenst reclaimedrukwerk en couponsboekjes. Een sticker op de brievenbus zal de slaperige bezorger wakker schrikken en anders kunnen we een klacht indienen.

Het zal niet helpen: het couponsysteem appelleert te zeer aan onze infantiele driften om het af te zweren. Rijkere willen worden is een verslaving.

JEAN-PIERRE PLOOIJ